

indholdet og uden at redegøre for den nærmere sammenhæng. I det hele taget fylder aktstykkerne alt for meget op i bogen, hvilket bevirker, at den er blevet meget tung læsning — den har for meget haandbogens præg; af den grund føles forøvrigt ogsaa savnet af et register saa meget stærkere. Det maa nu engang være et principielt krav til sognehistorierne, at aktstykker skal genfortælles, ikke aftrykkes. Ønsker man endelig at bringe dem in extenso, maa det ske i et tillæg. Bogen lider tillige under en anden skavank, som er karakteristisk for mange sognehistorier, nemlig den, at de enkelte afsnits størrelse mere er betinget af det forhaandenværende kildemateriales omfang end af de paagældende emners betydning. Det skader helhedspræget og giver let læseren et forvrænget billede af de forskellige faktors betydning. Paa visse punkter kunde forf. utvivlsomt ogsaa have faaet mere ud af kildematerialet, end tilfældet er; saaledes er de oplysninger, der bringes om skolevæsenet før 1800, utilbørligt sparsomme, og — hvad værre er — nogle af de vigtigste sider af landbrugs-historien er overhovedet ikke behandlet eller kun strejft. Det gælder forhold som bøndernes økonomiske stilling, der kunde belyses ved hjælp af skifter, folkehold, dyrkningsmetoder og kreaturhold.

Kan der rettes en del indvendinger mod lærer Ladefogeds værk, saa rokker det dog ikke ved den kendsgerning, at der her foreligger en arbejdspræstation, som kun kan af-tvinge respekt. Og i alle tilfælde er det en bog, som nok skal hævde sig i kraft af dens soliditet og ædruelighed.

Aage Bonde.

A. I. Gejlager: Nord for Horsens Fjord. Folkemindeoptegnelser fra Vor Herred. (Munksgaard 1946).

En levende og morsom bog. Et gammelt landsbysamfund, Stensballegårds hovbønders liv både hellig og søgn, er her beskrevet efter gamle folks hukommelse, og beretningerne er fortalt med sans for sprogets velklang og ud fra gammel kærlighed til og dyb indlevelse i stoffet. Stoffet er folke-overleveringens, det er hverken levn eller samtidig øjen-vidneberetning, men det giver et tydeligt indtryk af, hvor-

dan fortidens vilkår og begivenheder levede videre i erindringerne hos de personer, som i deres ungdom og manddom havde haft lod og del i det gamle landsbysamfund; næsten alle disse meddelere er nu døde, det gamle samfund er ændret i bund og grund, den mundtlige overleveringsmuligheder er små og fortællingerne glemmes. Kun fordi denne egn bevarede sin meget gammeldags karakter helt til begyndelsen af dette århundrede, har det været muligt for forfatteren at redde denne folkelige tradition fra forglemselsen.

Det har ikke været udgiverens og genfortællerens opgave at foretage nogen vurdering af denne traditions værdi som historisk kilde, og det vilde også have været et meget stort arbejde, der måtte inddrage omfattende kildemateriale i undersøgelsen; men sådan en sammenlignende vurdering vilde sikkert også have kunnet give meget lærerige og interessante resultater og bidrage til en dybere forståelse af forholdet mellem de mundtlige og de skriftlige kilders værdi.

Den folkelige overlevering, som her præsenteres, vilde måske ikke kunne stå for kritikken rent videnskabeligt set; men til gengæld har den sin styrke i det malende, livsnære og fængslende, det, der kan vække interessen og sansen for folkets liv i svundne tider.

Henning Paulsen.

E. A. Hobolt: Anholt i Fortid og Nutid. (Gyldendal 1946).

Denne lille hurtigt læste bog, skrevet af læreren på Anholt, giver en god oversigt over øens historie og naturhistorie og et indblik i dens nuværende forhold. Man skal ikke vente her at finde en på dybtgående studier bygget grundig skildring eller nye resultater af selvstændig forskning. Forfatteren har blot, ud af sin kærlighed til øen, dens barske natur og egenartede historie, samlet en mængde træk fra tidsskrifter og bøger for at give læseren noget af den interesse og sympati for Anholt, som han selv er besjælet af. Og læseren lader sig gerne fange ind af de mange interessante problemer, der knytter sig til øen og dens beboere, og bogens mange billeder af landskaber og mennesketyper